

CONTRACT AUTHORITY

MINISTRY OF DEVELOPMENT AND INVESTMENTS MANAGING AUTHORITY
OF "EUROPEAN TERRITORIAL COOPERATION" PROGRAMMES

CONTRACT

«TECHNICAL CONSULTANCY SUPPORT: REPORT FOR THE STRATEGIC
ENVIRONMENTAL ASSESSMENT OF
COOPERATION PROGRAMME INTERREG VI-A
GREECE-ITALY 2021-2027»

DELIVERABLE:

«STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT (SEA) OF COOPERATION PROGRAMME
INTERREG VI-A 2021-2027 GREECE-ITALY 2021-2027»

ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Co-funded by the European Union (ERDF)
& by National Funds of Greece & Italy

CONTRACTOR:

EEO GROUP S.A

Mavrokordatou 1 - 3, PC 10648 Athens

Tel: +30-210-9769560

Fax: +30-210-9705762

E-mail: info@eelogroup.gr

CONTRACTOR SIGNATURE

DATE

STUDY/REPORT'S CONSULTANT SIGNATURE

"EEO GROUP A.E."
EEO GROUP ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ 1 - 3, ΑΘΗΝΑ
ΑΡ.Μ.Α.Β. 26759/01/Β/92/366
ΑΦΜ: 094354442 ΔΟΥ: ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡ. Γ.Ε.ΜΗ.: 1489501000

JANUARY
2022

Ι. ΦΑΝΤΖΗ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Π.Ε.
ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Α. ΖΙΝΝΗΡΟ, ΑΘΗΝΑ 117 41
ΑΦΜ: 09564903 ΔΟΥ: Ε' ΑΘΗΝΩΝ
ΤΗΛ: 210 98 41 853 / FAX: 210 98 13 442

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Εδαφικής Συνεργασίας Interreg Ελλάδα-Ιταλία 2021-2027, έχει συνταχθεί στο πλαίσιο του έργου «Τεχνικός Σύμβουλος υποστήριξης για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (Strategic Environmental Assessment) του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg VI-A Ελλάδα - Ιταλία 2021-2027».

Η ΣΜΠΕ έχει συνταχθεί σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*σχετικά με την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων*», που ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ με αρ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (Β'1225), όπως ισχύει.

Το έργο εκπονείται σύμφωνα με την σύμβαση παροχής υπηρεσιών που έχει συνάψει η ΕΕΟ Group ΑΕ ως ανάδοχος, με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ», του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

1.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ (Σ.Π.Ε.)

Η Διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (Σ.Π.Ε.) είναι μια εκ των προτέρων αξιολόγηση των δυνητικών επιπτώσεων της εφαρμογής του προγράμματος στο περιβάλλον. Η διαδικασία περιλαμβάνει την εκπόνηση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), την υποβολή της, την διεξαγωγή διαβούλευσης, την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης της ΣΜΠΕ και την έγκρισή της από τις εθνικές αρχές. Στην έγκριση περιλαμβάνεται εκτός των άλλων και το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον κατά την υλοποίηση του προγράμματος. Η εκπόνηση της ΣΜΠΕ είναι μια αυτόνομη διαδικασία η οποία σχετίζεται άμεσα με την διαδικασία σχεδιασμού του προγράμματος και εκπονείται παράλληλα με αυτήν, σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την ΚΥΑ με αρ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006, όπως ισχύει.

1.2 ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Βασικός στόχος του νέου Προγράμματος Εδαφικής Συνεργασίας Interreg Ελλάδα-Ιταλία 2021-2027 (Κεφάλαιο 3 της ΣΜΠΕ), είναι η συνεισφορά του στην επίτευξη των στόχων για βιώσιμη ανάπτυξη και των δυο χωρών, δηλαδή, η διατήρηση υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας καθώς και κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πράσινης Συμφωνίας και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) της Ατζέντας 2030 για Βιώσιμη Ανάπτυξη του ΟΗΕ. Το νέο πρόγραμμα υποστηρίζει τους στόχους και τις προτεραιότητες και των δυο κρατών μελών, εν προκειμένω της Ελλάδας και της Ιταλίας, με έμφαση σε θέματα που αφορούν τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, την ενίσχυση της «έξυπνης» επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Η μορφολογία του εδάφους των περιοχών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, εξηγεί τις δυσκολίες που προκύπτουν στην ομοιογενή οικονομική ανάπτυξη της περιοχής μελέτης η οποία χαρακτηρίζεται από την παρουσία νησιών, βουνών και αγροτικών περιοχών με χαμηλή

πληθυσμιακή πυκνότητα και περιορισμένη συνδεσιμότητα (μεταφορές και σύνδεση στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας). Αυτό απαιτεί μεγαλύτερο και αποδοτικότερο συντονισμό του Προγράμματος Interreg Ελλάδας-Ιταλίας με τις Εθνικές (ελληνικές και ιταλικές) αλλά και ευρωπαϊκές πολιτικές που εφαρμόζονται σε αγροτικές περιοχές και νησιά.

1.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, συγκροτήθηκαν τέσσερις Προτεραιότητες, για τις οποίες επιλέχθηκαν τρεις Στόχοι Πολιτικής (ΣΠ) και ένας Ειδικός Στόχος Interreg (ISO 1) ως εξής:

ΣΠ1: Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη με την προώθηση της καινοτομίας και του έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού καθώς και με την ανάπτυξη της περιφερειακής συνδεσιμότητας (ΤΠΕ).

ΣΠ2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη, με χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Στόχος, μια ανθεκτική οικονομία, μηδενικών εκπομπών άνθρακα, προωθώντας την καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση, την Γαλάζια ανάπτυξη, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, καθώς και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

ΣΠ4: Μια πιο κοινωνική, χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη που εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

ISO 1: Καλύτερη διακυβέρνηση συνεργασίας.

Επίσης, κάθε προτεραιότητα σε επίπεδο των Στόχων Πολιτικής (ΣΠ) καθώς και του Ειδικού Στόχου του Interreg (ISO), έχει εξειδικευτεί περαιτέρω με Ειδικούς Στόχους, οι οποίοι προσεγγίζουν καλύτερα την επίτευξη των προτεραιοτήτων και των γενικών στόχων του προγράμματος και βασίζονται στις ανάγκες και τις δυνατότητες της περιοχής μελέτης.

Η αναλυτική περιγραφή του Προγράμματος περιέχεται στο Κεφάλαιο 4 της ΣΜΠΕ, ενώ παρακάτω παρουσιάζεται σε μορφή Πίνακα (Πίνακας 1.1) το Πρόγραμμα σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Στόχων Πολιτικής και Ειδικών Στόχων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Π1: Για μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη διακρατική περιοχή			Π2: Ενίσχυση συνεργασίας για μια πιο πράσινη και με χαμηλές εκπομπές άνθρακα διακρατική περιοχή			Π3: Ενίσχυση συνεργασίας για μια πιο κοινωνική και ανοιχτή προς όλους διακρατική περιοχή			Π4: Ενίσχυση διακρατικής συνεργασίας της περιοχής μελέτης	
ΣΠ1: Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη με την προώθηση της καινοτομίας και του έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού καθώς και με την ανάπτυξη της περιφερειακής συνδεσιμότητας (ΤΠΕ).			ΣΠ2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη, με χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Στόχος, μια ανθεκτική οικονομία, μηδενικών εκπομπών άνθρακα, προωθώντας την καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση, την Γαλάζια ανάπτυξη, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, καθώς και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.			ΣΠ4: Μια πιο κοινωνική, χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη που εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.			ISO 1: Καλύτερη διακυβέρνηση συνεργασίας.	
ΕΣ 1.1: Ανάπτυξη και ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας με την υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών	ΕΣ1.2: Προώθηση ψηφιοποίησης για πολίτες, εταιρείες και κυβερνήσεις	ΕΣ1.3: Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας	ΕΣ 2.4: Προώθηση των τακτικών για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και ενίσχυση της πρόληψης κινδύνων που συνδέονται με φυσικές καταστροφές	ΕΣ 2.6: Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική και αποδοτική οικονομία	ΕΣ 2.7: Ενίσχυση της προστασίας και Διατήρησης της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων ένων των αστικών περιοχών, με ταυτόχρονη μείωση όλων των μορφών ρύπανσης.	ΕΣ 4.2: Βελτίωση προσβασιμότητας σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στον τομέα της εκπαίδευσης και τη δια βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της εξ αποστάσεως και διαδικτυακής εκπαίδευσης και πρακτικής εξάσκησης.	ΕΣ 4.5: Διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης καθώς και προώθηση μιας κοινωνικά βασισμένης δημόσιας περίθαλψης.	ΕΣ 4.6: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	ISO1.1: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών, ιδίως εκείνων που έχουν εντολή να διαχειρίζονται μια συγκεκριμένη περιοχή, και όλων των ενδιαφερομένων μελών	ISO1.4: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημοσίων αρχών και των ενδιαφερομένων μελών για την εφαρμογή μακροπεριφερειακών στρατηγικών, στρατηγικών για τη θαλάσσια λεκάνη, καθώς και άλλων εδαφικών στρατηγικών

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα και οφέλη του προγράμματος είναι τα ακόλουθα (μη εξαντλητική λίστα):

- Ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας για την εφαρμογή προηγμένων τεχνολογιών και τον έξυπνο οικονομικό μετασχηματισμό της περιοχής του Προγράμματος
- Εφαρμογή καλών πρακτικών και πρόσβαση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ) σε καινοτόμες τεχνολογίες, μέσω διακρατικής συνεργασίας καθώς και διαμοιρασμό νέων τεχνολογιών καθιστώντας τις πιο ανταγωνιστικές
- Προώθηση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών και εφαρμογή τεχνολογιών με σκοπό τον έξυπνο οικονομικά μετασχηματισμό της περιοχής μελέτης
- Εφαρμογή καλών πρακτικών μεταξύ των δημόσιων αρχών, των επιχειρήσεων και των οργανισμών υποστήριξής τους, καθώς και των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των πολιτών, μέσω διακρατικής συνεργασίας και διευκόλυνση του διαμοιρασμού της γνώσης μεταξύ των χωρών
- Ενίσχυση των ΜμΕ
- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας της περιοχής και μετριασμός των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
- Βελτίωση των μέτρων προσαρμογής για την Κλιματική αλλαγή και πρόληψη κινδύνων που συνδέονται με φυσικές καταστροφές
- Προώθηση των ενισχυμένων ικανοτήτων διασυνοριακής έρευνας και καινοτομίας
- Προώθηση της υιοθέτησης προηγμένων τεχνολογιών και εφαρμογή τους στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας
- Ενίσχυση της Διατήρησης και Προστασίας των φυσικών οικοτόπων και της βιοποικιλότητας
- Αντιμετώπιση των υψηλών επιπέδων ανεργίας καθώς και υψηλών επιπέδων ΝΑΕΚ (Νέοι εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης) της περιοχής καθώς και των συνεπειών σχετιζόμενων με τη γήρανση του πληθυσμού
- Ανάπτυξη πιο ανθεκτικών συστημάτων υγείας στην περιοχή μελέτης, ώστε να μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά και να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν πιθανές μελλοντικές πανδημίες και όχι μόνο
- Ενίσχυση του πολιτισμού και του τουρισμού για μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς περιοχή Ελλάδας-Ιταλίας.

1.4 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Στη ΣΜΠΕ, στο Κεφάλαιο 5, παρουσιάζονται οι ρεαλιστικές και εύλογες εναλλακτικές δυνατότητες, οι οποίες αξιολογούνται σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους και αιτιολογείται η επιλεγείσα που αφορά στην υλοποίηση του προγράμματος με βάση περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια στην κατεύθυνση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2001/42/ΕΚ για τις ΣΜΠΕ, οι εναλλακτικές λύσεις- δυνατότητες θα πρέπει να είναι ρεαλιστικές, εφικτές και να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Η επιλογή τους θα πρέπει να γίνεται με βάση συγκεκριμένα δεδομένα και σύμφωνα με τους κανονισμούς του πλαισίου του προγράμματος.

Οι εναλλακτικές που παρουσιάζονται είναι:

- Μηδενική λύση ή do nothing scenario, στο οποίο εξετάζεται η μη υλοποίηση του προγράμματος, συνιστώντας το μηδενικό σενάριο.
- Προτεινόμενη λύση, η οποία ενσωματώνει καλύτερα τις απαιτήσεις του προγράμματος μέσω της υλοποίησης του νέου προγράμματος συνεργασίας Ελλάδας- Ιταλίας 2021-2027.

1.5 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Βασικό χαρακτηριστικό της υπό μελέτη διακρατικής περιοχής Ελλάδας-Ιταλίας είναι η θαλάσσια περιοχή του Ιονίου Πελάγους και της Αδριατικής Θάλασσας. Η συγκεκριμένη περιοχή, συμπεριλαμβανομένης της παράκτιας ζώνης, διαθέτει πλούσια βιοποικιλότητα με βασικά χαρακτηριστικά τα παρακάτω:

- Ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας που κυριαρχούν στην παράκτια ζώνη.
- Είδη μεταναστευτικών πτηνών τα οποία διασχίζουν την περιοχή χρησιμοποιώντας τους πολυπληθείς και υψηλής σημασίας υγροτόπους ως χώρους αναπαραγωγής και διαχείμασης.
- Απειλούμενα είδη θαλάσσιας πανίδας για τα οποία η υπό μελέτη περιοχή αποτελεί οικότοπο προτεραιότητας. Τα είδη αυτά, συμπεριλαμβανομένης της Μεσογειακής φώκιας *monachusmonachus*, της θαλάσσιας χελώνας *caretacaretaka* και ορισμένων ειδών ψαριών, απειλούνται με υποβάθμιση ή ακόμα και εξαφάνιση λόγω της υπεραλίευσης και των λοιπών ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που ασκούνται στο θαλάσσιο περιβάλλον.
- Την οικολογία τοπίου, η οποία είναι ένας συνδυασμός του Μεσογειακού κλίματος και της γεωλογικής ιστορίας της περιοχής, που συνθέτουν κάποια μοναδικά οικολογικά χαρακτηριστικά όπως αυτό της οροσειράς της Πίνδου, της χερσονήσου του Γκαργκάνο, του Αίνου κλπ.
- Την Μεσογειακή αγροτική- πεδινή περιοχή, στην οποία κυριαρχούν ελαιώνες και αμπελώνες.

Ο κυρίαρχος παράγοντας που επηρεάζει τα παραπάνω χαρακτηριστικά είναι το Μεσογειακό κλίμα το οποίο κυριαρχεί στην περιοχή και χαρακτηρίζεται από ήπιους χειμώνες και ξηρά αλλά όχι άνυδρα καλοκαίρια. Η κλιματική αλλαγή αποτελεί μια σημαντική απειλή, όχι μόνο για την προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής αλλά και για την οικονομική ευμάρεια και την ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής μελέτης. Σημαντική απειλή είναι επίσης η αύξηση του κινδύνου πυρκαγιάς στις δασικές εκτάσεις καθώς και του φαινομένου της παράκτιας διάβρωσης και των πλημμυρών. Η διαχρονικά αυξημένη σεισμικότητα έρχεται να προστεθεί στους κινδύνους που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης, ειδικά εάν ληφθούν υπόψη οι ιστορικές καταγραφές παλαιότερων αλλά και πιο πρόσφατων σεισμών.

Μια ακόμη σημαντική απειλή αφορά στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα των δυο κρατών μελών. Τα προβλήματα σχετίζονται τόσο με ποσοτικούς όσο και με ποιοτικούς στόχους-παράγοντες και είναι κυρίως τοπικής εμβέλειας (δεδομένου ότι δεν υπάρχει διασυνοριακή λεκάνη απορροής ποταμού και

επομένως οι πιθανές επιπτώσεις σε αυτόν τον τομέα δεν θα έχουν διασυννοριακό χαρακτήρα). Στην θαλάσσια περιοχή, εστίες ρύπανσης εντοπίζονται τοπικά, αν και οι ποιοτικές παράμετροι της περιοχής υποδηλώνουν μια εν γένει, καλή κατάσταση περιβάλλοντος (πολύ καλύτερη από εκείνη της Βόρειας Αδριατικής Θάλασσας)¹.

Όσον αφορά στην ατμοσφαιρική ρύπανση, παρά το γεγονός ότι δεν εντοπίζονται μεγάλα αστικά κέντρα (άνω του 1 εκατομμυρίου κατοίκων), παρατηρούνται προβλήματα ρύπανσης που οφείλονται σε εκπομπές αστικής προέλευσης, όπως οι εκπομπές από συστήματα θέρμανσης, αυξημένη κυκλοφορία οχημάτων καθώς και εκπομπές από πλοία στα λιμάνια της περιοχής μελέτης.

Η οικολογική κατάσταση των ποταμών και των λιμνών της υπό μελέτη περιοχής, είναι μέτρια σε ένα πολύ μικρό ποσοστό, της τάξης του 10%, στην Ήπειρο, σε ποσοστό 10%-30% στα Ιόνια Νησιά και στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας και σε ποσοστό 30-50% στην Πούλια της Ιταλίας². Όσον αφορά στις προστατευόμενες περιοχές το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 22,8% στις περιοχές της Μπαζιλικάτα και σε 26,6% στην Καλαβρία.

Η Ελλάδα κατέχει κορυφαίες επιδόσεις στην οικολογική κατάσταση των μεταβατικών και των παράκτιων υδάτων ενώ η απόδοση της Ιταλίας μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέτρια³. Όσον αφορά στις ακτές κολύμβησης, η Μπαζιλικάτα έχει ένα αρκετά υψηλό ποσοστό της τάξης του 90,8% ενώ η Καλαβρία 85,3%.

Η αποδοτικότητα των πόρων το 2015, ήταν στην Ιταλία 16% πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ και στην Ελλάδα 22% κάτω από τον μέσο όρο. Σε σύγκριση με το 2011, η εικόνα παραμένει περίπου η ίδια,στοιχείο που συνιστά κοινή πρόκληση και για τις δυο χώρες.

Η πιθανή τρωτότητα των υπό μελέτη περιοχών ως προς την κλιματική αλλαγή είναι πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ ενώ η περιοχή που πλήττεται περισσότερο είναι η περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας. Τα Ιόνια Νησιά ανήκουν στις λιγότερο ευάλωτες περιοχές.Για την Ιταλία⁴, οι συνολικές εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου παρουσιάζουν μείωση έως το έτος 2035. Αντίστοιχη μείωση παρατηρείται σε εθνικό επίπεδο και για την Ελλάδα. Στην περίπτωση της Ιταλίας, οι τομείς που συμβάλλουν περισσότερο στις συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου είναι οι μεταφορές και οι βιομηχανίες ενέργειας, ενώ στην Ελλάδα είναι κυρίως ο τομέας των μεταφορών.

Όσον αφορά στην ποιότητα της ατμόσφαιρας στην Ελλάδα για το έτος 2020⁵, το μεγαλύτερο μέρος του όζοντος (O3) και του διοξειδίου του αζώτου (NO2) είναι συγκεντρωμένο στις μητροπολιτικές περιοχές και στη Δυτική Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα στην πόλη της Πάτρας. Στην περίπτωση της Πούλιας, η περιοχή παρουσιάζει υψηλή συγκέντρωση ιδίως όσον αφορά το Όζον (O3). Η αυξημένη χρήση των ταχύπλων πλοίων και η διεθνής ναυτιλία ευθύνονται επίσης για τη σημαντική ατμοσφαιρική ρύπανση. Στο πλαίσιο αυτό, όπως προαναφέρθηκε, η ποιότητα του αέρα και στις δύο χώρες,

¹https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Dimosia%20Diavouleysi/20181114_MSFD_assessment_final_compressed.pdf

²EC, 7th Report on economic, social and territorial cohesion, 2017

³COWI, Study on Macroregional Strategies and their links with Cohesion Policy, 2017

⁴www.eea.europa.eu

⁵<https://www.eea.europa.eu/themes/air/country-fact-sheets/2020-country-fact-sheets/greece>

επιηρεάζεται κυρίως από τον τομέα των μεταφορών. Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι επίσης η αιτία της υποβάθμισης των μνημείων και των αρχαιοτήτων καθώς και της υποβάθμισης των κτιρίων ενώ ταυτόχρονα επηρεάζει την ορατότητα σε πολλές περιοχές που εξαρτώνται από τον τουρισμό. Γίνεται έτσι κατανοητό, ότι δράσεις σχετικές με την μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης θα έχουν οφέλη όχι μόνο για την ανθρώπινη υγεία αλλά και για οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την αλιεία και τον τουρισμό.

Όσον αφορά στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, παρατηρείται μέτρια έως πολύ υψηλή περιβαλλοντική ευαισθησία και ως εκ τούτου αυξημένο επίπεδο κινδύνων λόγω ακραίων καιρικών συνθηκών, σε περιοχές της Ηπείρου, της Δυτικής Ελλάδας και των Ιονίων Νήσων. Πιο συγκεκριμένα, από τα 16.300 km ακτογραμμής της χώρας, τα 1.000 km είναι περιοχές ιδιαίτερα ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή⁶. Αυτή η ευπάθεια συνδέεται με μια άνοδο της μέσης στάθμης της θάλασσας της Ελλάδας κατά 0,2-2 μέτρα περίπου μέχρι το έτος 2100, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη εστίασης στη βιώσιμη διαχείριση των ακτών.

Όσον αφορά στον αντίκτυπο του COVID-19 στην ποιότητα του αέρα, οι συγκεντρώσεις του διοξειδίου του αζώτου (NO₂) - ενός ρύπου που εκπέμπεται κυρίως από τις οδικές μεταφορές - έχουν σημειώσει μείωση σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις όπου έχουν εφαρμοστεί μέτρα περιορισμού των μετακινήσεων (lockdown). Στην Πούλια, καθώς και στις περιοχές της Καλαβρίας και της Μπαζιλικάτα, παρατηρήθηκε σημαντική μείωση στο χρονικό διάστημα μεταξύ Μαρτίου - Αυγούστου σε σύγκριση με τους ίδιους μήνες του 2019. Σημαντική μείωση παρουσίασε μόνο για τον μήνα Απρίλιο επίσης η πόλη της Πάτρας στη Δυτική Ελλάδα, η οποία αύξησε και πάλι τις τιμές της ατμοσφαιρικής ρύπανσης τους καλοκαιρινούς μήνες.

Όσον αφορά στην ανακύκλωση και στη διαχείριση των απορριμμάτων, η περιοχή του προγράμματος παρουσιάζει υψηλές δυνατότητες και ταυτόχρονα αντιμετωπίζει ηχηρές προκλήσεις ως ένα βαθμό. Τα στοιχεία σε εθνικό επίπεδο δείχνουν ότι η Ελλάδα διαχειρίζεται σημαντικά υψηλότερο ποσοστό απορριμμάτων στους ΧΥΤΑ (81%), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της Ιταλίας είναι 21% (κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ). Η παραγωγή απορριμμάτων κατά κεφαλήν και στις δύο χώρες είναι ελαφρώς υψηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ των 1.717 kg κατά κεφαλήν. Σε ό,τι αφορά στην ανακύκλωση των αστικών απορριμμάτων, το ποσοστό της Ελλάδας είναι 17,2%, σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 45,8%, ενώ της Ιταλίας ακολουθεί τις Ευρωπαϊκές τάσεις.

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη αξιοποίησης των πρακτικών της κυκλικής οικονομίας που μπορούν επίσης να βασιστούν σε προηγούμενη εμπειρία καθώς και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών. Ο ρόλος της κυκλικής οικονομίας στην μετάβαση σε μια Πράσινη Οικονομία τονίζεται επίσης από την Πράσινη Συμφωνία και την Εδαφική Ατζέντα 2030:

- Η στρατηγική της Ιταλίας για την κυκλική οικονομία (σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που υιοθετήθηκαν με τη Συμφωνία των Παρισίων, την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών, την Σύνοδο κορυφής G7, κλπ) αναφέρεται στο έγγραφο-κείμενο με τίτλο «Προς ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας για την Ιταλία - Στρατηγικό πλαίσιο». Το κείμενο στοχεύει στην «αλλαγή

⁶ https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/National_Adaptation_Strategy_Excerpts.pdf

σχεδίου» για την οικονομία της Ιταλίας, προθώντας έναν νέο μοντέλο κατανάλωσης, παραγωγής και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Υπάρχει ανάγκη για μια νέα βιομηχανική πολιτική με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη και την καινοτομία, ικανή να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων και τη μεταποίησή τους.

- Η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, με υψηλή αποδοτικότητα των πόρων, βασισμένη στην κυκλική οικονομία, είναι υψίστης σημασίας για την Ελλάδα. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα προωθείται η πράσινη ανάπτυξη, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η καταπολέμηση της ανεργίας. Υποστηρίζεται η καινοτομία στην παραγωγή, στην κατανάλωση, στην αύξηση του κύκλου ζωής των προϊόντων μέσω της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης των απορριμμάτων. Η ελληνική κυβέρνηση έχει θέσει σε εφαρμογή στην πράξη τους στόχους της κυκλικής οικονομίας, μέσω ενός Επιχειρηματικού Σχεδίου Κυκλικής Μετάβασης της Ελλάδας, ως μία από τις βασικές διακρατικές προτεραιότητές της.

Το Πρόγραμμα επίσης παρουσιάζει μια ιδιαίτερα σημαντική δυναμική για θέματα φυσικού περιβάλλοντος και βιοποικιλότητας. Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΟΠ), το ποσοστό των προστατευόμενων περιοχών στη θαλάσσια και παράκτια διασυννοριακή περιοχή Ιταλίας-Ελλάδας είναι σημαντικό, ενώ παρατηρείται ένας μεγάλος αριθμός προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 και εθνικά θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των υγρότοπων Ramsar σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ωστόσο, δεν εντοπίζονται διασυννοριακά οικοσυστήματα μεταξύ των περιοχών της περιοχής του προγράμματος. Η περιοχή περιλαμβάνει υδάτινα συστήματα που επηρεάζονται από σημειακές ή/και διάχυτες πιέσεις, όπως ποτάμια και λίμνες με μέτρια οικολογική κατάσταση. Σύμφωνα με την έκθεση για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης για το έτος 2019 που δημοσιεύτηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, στην Ιταλία παρατηρήθηκε ότι το 88,4% των υδάτων κολύμβησης χαρακτηρίζονται ως ύδατα σε καλή οικολογική κατάσταση, ενώ το αντίστοιχο ελληνικό ποσοστό είναι 95,7%.

Η περιοχή έχει ένα ιδιαίτερης σημασίας πολιτιστικό κεφάλαιο. Η ιστορία της περιοχής είναι μεγάλης σημασίας και περιλαμβάνει όλες τις ιστορικές και προϊστορικές περιόδους, αφού ήταν περιοχή του πρώτου ανθρώπινου αποικισμού στην Ευρώπη. Η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζει η περιοχή έχοντας ως κύριο γνώμονα την προώθηση της ανταγωνιστικότητας ενός βιώσιμου τουριστικού προϊόντος. Οι κύριοι πολιτιστικοί άξονες είναι: τέσσερα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO (Castledel Monte, Trulli Alberobello, ο αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας, η παλιά πόλη της Κέρκυρας) και πολυάριθμοι άλλοι αρχαιολογικοί χώροι όπως η Αρχαία Δωδώνη, ο αρχαίος ναός της Canosa, η πόλη Λέτσε, Πάργα κ.λπ.

Η Αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης περιέχεται στο κεφάλαιο 6 της ΣΜΠΕ.

1.6 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η αξιολόγηση των επιπτώσεων (κεφάλαιο 7 της ΣΜΠΕ) αφορά στις περιβαλλοντικές παραμέτρους-τομείς που αναφέρονται στην Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «*σχετικά με την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων*», που ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ με αρ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (Β'1225), όπως ισχύει. Μέσω αυτής τις διαδικασίας, εντοπίζονται, εκτιμώνται και αξιολογούνται όλες οι πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν κατά την υλοποίηση του προγράμματος. Η σωστή επιλογή αυτών των παραμέτρων είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση να είναι ουσιαστική.

Η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκτιμήθηκε ως προς τις παρακάτω παραμέτρους:

1. Βιοποικιλότητα
2. Πληθυσμός – Ανθρώπινη Υγεία
3. Έδαφος
4. Ύδατα
5. Ατμοσφαιρική ρύπανση και Κλιματική αλλαγή
6. Υποδομές
7. Πολιτιστική κληρονομιά
8. Τοπίο
9. Θόρυβος
10. Βιώσιμη ανάπτυξη
11. Σχέση μεταξύ των παραπάνω παραμέτρων.

Η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων έγινε ακολουθώντας τη μεθοδολογία των κατευθυντήριων ερωτήσεων. Σύμφωνα με αυτή τη μεθοδολογία, διαμορφώνεται ένα σύνολο ερωτήσεων αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τους περιβαλλοντικούς στόχους της μελέτης, προκειμένου να προσδιοριστούν όλες οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο. Οι ερωτήσεις διατυπώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να λαμβάνεται θετική ή αρνητική απάντηση.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε κάθε παράμετρο, εξετάζονται ανά Στόχο Πολιτικής με συμπεριλαμβανομένους τους εκάστοτε Ειδικούς Στόχους, χρησιμοποιώντας ως χαρακτηριστικά των επιπτώσεων επιλεγμένα κριτήρια όπως η πιθανότητα, η διάρκεια, η συχνότητα, η αναστρεψιμότητα, ο διασυννοριακός χαρακτήρας, ο πρωτογενής ή δευτερογενής χαρακτήρας, και η αλληλεπίδραση.

Η εκτίμηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων που προκύπτουν από τις δράσεις του προγράμματος, οδήγησε στα εξής αποτελέσματα:

- Η πλειοψηφία των δράσεων του προγράμματος πρόκειται να έχει θετικές επιπτώσεις ως προς την κατάσταση του περιβάλλοντος σε τοπικό αλλά και σε διακρατικό επίπεδο.

- Ένα σημαντικό τμήμα του προγράμματος καλύπτει οικονομικές ανάγκες για κοινές δράσεις που αφορούν σε επίτευξη στόχων Περιφερειακών, Εθνικών και Ευρωπαϊκών πολιτικών για το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.
- Θετικές επιπτώσεις παρατηρούνται τόσο στο φυσικό, όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον και ειδικότερα στην βιώσιμη χωρική ανάπτυξη, στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής στα αστικά κέντρα, στη διαχείριση των υδάτινων πόρων και των προστατευόμενων περιοχών, στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στην προώθηση της Γαλάζιας και της Πράσινης ανάπτυξης.
- Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον σχεδιασμό δραστηριοτήτων των στόχων του προγράμματος αφορά στο σύνολο των μέτρων και δεν περιορίζονται αυστηρά και μόνο στα μέτρα (ειδικοί στόχοι) που συνδέονται αποκλειστικά με την προστασία του περιβάλλοντος.
- Οι τυχόν αρνητικές επιπτώσεις, που ενδέχεται να προκύψουν από το πρόγραμμα, χαρακτηρίζονται ως αμελητέες και τοπικής εμβέλειας. Σχετίζονται με τις κατασκευαστικές εργασίες έργων που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα και ως εκ τούτου έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα. Συνολικά, για όλες τις αρνητικές επιπτώσεις του προγράμματος υπάρχουν κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη ή τη μείωση της έκτασης και της έντασής τους.

Με βάση τα παραπάνω, εκτιμάται ότι η υλοποίηση του προγράμματος θα δημιουργήσει ισχυρή θετική συνέργεια με τους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής. Προκειμένου όμως να μεγιστοποιηθεί ο βαθμός αυτής της συνέργειας και να αποφευχθούν οι τυχόν αρνητικές επιπτώσεις τοπικού χαρακτήρα, προβλέπονται μέτρα πρόληψης και παρακολούθησης που περιγράφονται παρακάτω.

1.7 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗ «ΜΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗΣ ΒΛΑΒΗΣ» ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Πρόγραμμα έχει αξιολογηθεί και βάσει της αρχής «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο περιβάλλον. Σύμφωνα με τον **Κανονισμό 2020/852(ΕΕ)** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων*», προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο μια επένδυση είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη, θεσπίζονται κριτήρια ελέγχου μέσω των οποίων προσδιορίζεται αν μια οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ως περιβαλλοντικά βιώσιμη. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον Κανονισμό, τα Κοινοτικά Ταμεία θα πρέπει να υποστηρίζουν δράσεις σύμφωνες με τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους και προτεραιότητες που δεν θα προκαλούν σημαντική βλάβη στο περιβάλλον κατά την έννοια του άρθρου 17 του Κανονισμού.

Η αξιολόγηση της συμμόρφωσης του προγράμματος με την αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο περιβάλλον, περιλαμβάνεται στην παρούσα ΣΜΠΕ (παράγραφος 7.3).

Για την αξιολόγησή της αρχής «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο περιβάλλον, αξιολογήθηκαν οι παρακάτω περιβαλλοντικοί στόχοι, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού 2020/852 (ΕΕ):

- Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

- Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων
- Κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και της ανακύκλωσης
- Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Σύμφωνα με την προαναφερθείσα αξιολόγηση:

- Η υλοποίηση του προγράμματος δεν πρόκειται να οδηγήσει σε σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και επομένως δεν προκαλεί σημαντική ζημιά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.
- Το πρόγραμμα δεν αναμένεται να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στις τρέχουσες και στις αναμενόμενες κλιματικές συνθήκες σε βάρος του ανθρώπινου παράγοντα, των φυσικών πόρων ή των υλικών αγαθών και επομένως δεν προκαλεί σημαντική ζημιά στην προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής.
- Το πρόγραμμα δεν αναμένεται να είναι επιβαρυντικό ως προς την κατάσταση ή το οικολογικό δυναμικό των υδατικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων καθώς και ως προς την περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων και επομένως δεν προκαλεί σημαντική ζημιά στη βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων.
- Το πρόγραμμα δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της παραγωγής, της αποτέφρωσης ή της διάθεσης αποβλήτων. Επίσης, δεν αναμένεται επίσης να οδηγήσει σε σημαντικές ανεπάρκειες ως προς απαιτούμενα υλικά ή στην άμεση ή έμμεση χρήση οποιουδήποτε φυσικού πόρου σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής του. Επομένως δεν προκαλεί σημαντική ζημιά στη κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και της ανακύκλωσης.
- Το πρόγραμμα δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος και επομένως δεν προκαλεί σημαντική ζημιά στη πρόληψη και στον έλεγχο της ρύπανσης στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος.
- Το πρόγραμμα δεν αναμένεται να είναι σε σημαντικό βαθμό επιβαρυντικό για την καλή κατάσταση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων ή επιβαρυντικό για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι ενωσιακού ενδιαφέροντος και επομένως δεν προκαλεί σημαντική ζημιά στη προστασία και στην αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Επομένως, το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην βλάπτει σημαντικά κανέναν από τους παραπάνω έξι περιβαλλοντικούς στόχους δηλ. πληροί την αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο περιβάλλον.

1.8 ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ & ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η πρόληψη, η μείωση και ο μετριασμός των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προγράμματος πραγματοποιείται μέσω δύο βασικών μηχανισμών: α) της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων όπως ισχύει και β) της δημιουργίας ειδικών προβλέψεων ή/και προϋποθέσεων που θα τηρούνται κατά την υλοποίηση του προγράμματος και θα ενσωματωθούν στις διαδικασίες διαχείρισης του (εγκρίσεις έργων κ.λπ.).

α) Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων.

Οι επιπτώσεις κάθε έργου αξιολογούνται μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης όπως ισχύει στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία και εξειδικεύεται στα εθνικά νομοθετικά πλαίσια κάθε χώρας. Η ένταξη ενός έργου ή δραστηριότητας στο πρόγραμμα δεν διαφοροποιεί τις σχετικές απαιτήσεις για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου ή της δραστηριότητας, αλλά σύμφωνα με τις απαιτήσεις αυτές ορίζονται οι ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι, τα μέτρα, οι περιορισμοί και οι προϋποθέσεις για την υλοποίηση του. Έτσι μέσω της αξιολόγησης των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το σύνολο των έργων ή δραστηριοτήτων του προγράμματος θα πρέπει να καθορίζονται-εξασφαλίζονται τα παρακάτω:

- Συμμόρφωση με τις ειδικές οριακές τιμές εκπομπών ρύπων και τις συγκεντρώσεις για τον αέρα, τα ύδατα και το έδαφος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
  - Τα θεσμοθετημένα όρια θορύβου.
  - Συμμόρφωση με τα εθνικά και περιφερειακά περιβαλλοντικά σχέδια, όπως το σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων, τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής, κλπ.
  - Καταλληλότητα της θέσης του έργου ή της δραστηριότητας σύμφωνα με τις θεσμοθετημένες προβλέψεις χρήσεων γης και τους περιορισμούς δόμησης.
  - Επιλογή και εφαρμογή όλων των κατάλληλων μέτρων που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία και σχετίζονται με την προστασία των προστατευόμενων περιοχών, των δασικών εκτάσεων και την πρόληψη και τον μετριασμό της θαλάσσιας ρύπανσης.
  - Συμμόρφωση με τα αναφερόμενα στο άρθρο 6.3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας», για έργα ή δραστηριότητες που υλοποιούνται εντός ορίων των προστατευόμενων περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου NATURA 2000 (περιοχές ΕΖΔ ή ΖΕΠ), σύμφωνα με τα οποία: *"Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του"*.
- b) Ειδικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος
- Προτάσεις που αφορούν στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων με στόχο την προώθηση της καινοτομίας της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας και περιλαμβάνουν (εκτός από την υποχρεωτική τήρηση της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας) πράσινες επενδύσεις,

προώθηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας, ενίσχυση της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης των προϊόντων, είναι επιθυμητό να προταθούν κατά τη διαδικασία επιλογής των επιμέρους έργων του προγράμματος.

- Κατά τη διαδικασία εξειδίκευσης και επιλογής θα ήταν επιθυμητό να ενταχθούν επιχειρήσεις που διαχειρίζονται προϊόντα ή απορρίμματα βάσει του πλήρους κύκλου ζωής τους
- Οι δράσεις που συνδέονται με την τουριστική ανάπτυξη σε προστατευόμενες περιοχές NATURA 2000 θα πρέπει να είναι σύμφωνες με το σχέδιο διαχείρισης της περιοχής. Σε περιπτώσεις που οι δράσεις υλοποιούνται σε περιοχές που λειτουργεί Φορέας Διαχείρισης, είναι απαραίτητη η γνωμοδότησή του. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να τεκμηριώνεται ότι η αύξηση των επισκεπτών σε μια προστατευόμενη περιοχή για τουριστικούς ή άλλους λόγους, δεν θα έχει επίπτωση στην κατάσταση διατήρησης της περιοχής.
- Κατάλληλα μέτρα θα πρέπει να λαμβάνονται για τεχνικά έργα που υλοποιούνται εντός της παράκτιας ή της θαλάσσιας περιοχής μελέτης και ενδέχεται να προκαλέσουν μείωση της ποιότητας των υδάτων ή διατάραξη του βενθικού υποστρώματος.

Πιο συγκεκριμένα, τα προαναφερθέντα μέτρα μετριασμού θα πρέπει να αφορούν όλες τις περιβαλλοντικές παραμέτρους που ενδέχεται να επηρεαστούν από τα έργα του Προγράμματος, σύμφωνα με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Τα προτεινόμενα μέτρα πρόληψης και μετριασμού των δυνητικών επιπτώσεων παρουσιάζονται και με μορφή πίνακα για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο στο Κεφάλαιο 8 της ΣΜΠΕ.

1.9 ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ (άρθρο 10) απαιτείται η παρακολούθηση (monitoring) των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον κατά την υλοποίηση ενός σχεδίου ή προγράμματος, ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα έγκαιρου εντοπισμού και αντιμετώπισης τυχόν δυσμενών επιπτώσεων που δύναται να παρουσιαστούν από την εφαρμογή του προγράμματος και να λαμβάνονται τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα.

Στην παρούσα ΣΜΠΕ γίνεται μια προσπάθεια προσδιορισμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Προγράμματος με βάση τη τρέχουσα ωρίμανση του σχεδιασμού του, που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Οι δράσεις που επιλέχθηκαν και περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα, καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη φύση των δυνητικών επιπτώσεων, την ένταση και την διάρκειά τους. Από την στιγμή που ο σχεδιασμός του προγράμματος είναι ακόμα σε εξέλιξη και η εφαρμογή του είναι σταδιακή, η παρούσα μελέτη προσδιορίζει σε ένα πρωταρχικό στάδιο τις σημαντικές επιπτώσεις του προγράμματος στο περιβάλλον.

Όμως λόγω έλλειψης συγκεκριμένων στοιχείων που θα προέκυπταν από τη σταδιακή εφαρμογή και εξειδίκευση του προγράμματος, η ΣΜΠΕ προσδιορίζει σε «θεωρητικό» επίπεδο τις σημαντικές επιπτώσεις του προγράμματος στο περιβάλλον. Η παρούσα μελέτη έχει μέχρι στιγμής εντοπίσει τις σημαντικές επιπτώσεις που δύναται να προκύψουν από την εφαρμογή του προγράμματος και προτείνει μέτρα για τον μετριασμό και την αντιμετώπισή τους. Το πρόγραμμα παρακολούθησης αφενός πρέπει να επιβεβαιώνει (ή να διορθώνει) τα θεωρητικά αποτελέσματα της εκτίμησης των

επιπτώσεων της παρούσας ΣΜΠΕ σε σύγκριση με τις πραγματικές επιπτώσεις που παρατηρούνται κατά την εφαρμογή του Προγράμματος και αφετέρου να αξιολογεί εάν τα προτεινόμενα μέτρα έχουν εφαρμοστεί αποτελεσματικά.

Το προτεινόμενο στην παρούσα ΣΜΠΕ πρόγραμμα παρακολούθησης (κεφάλαιο 8), περιλαμβάνει για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο (π.χ. βιοποικιλότητα, ποιότητα ατμόσφαιρας, νερά, κλπ) τους δείκτες που θα παρακολουθούνται, τις αρμόδιες για την παρακολούθηση Υπηρεσίες καθώς και τη συχνότητα παρακολούθησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά
και Επενδυτικά Ταμεία

Με τη συγχρηματοδότηση της
Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

+30 210 9769560

www.eeogroup.gr

+30 210 9705762

info@eeogroup.gr